
**Ольга КРИЛЕВИЧ,
Марта ДОВГУН**
(Дрогобич, Україна)

ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДОВКІЛЛЯ У ДОШКІЛЬНЯТ З ВИКОРИСТАННЯМ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Будучи частиною живої природи, людина не може не помічати усталену тенденцію до погіршення екологічного стану планети Земля. Зміна такого стану справ або принаймні призупинення процесу руйнування навколишнього природного середовища вимагають від людей всієї планети усвідомленого розуміння проблеми, що склалася, і відповідального ставлення до природи. Значення екологічної кризи, екологічних проблем, що сформувалися на сьогоднішній день, складно переоцінити, у зв'язку з чим виникає необхідність формування у людства відповідального ставлення до навколишнього середовища. Дорослі люди здебільшого складно піддаються навчанню, і не тому, що не здатні, а тому, що не хочуть нічого змінювати в усталеному перебігу життя. Водночас дитячий розум, м'який і податливий, відкритий для впливу. Тому завдання батьків і педагогів – зробити цей вплив корисним не лише для самої дитини, а й для суспільства, для всієї планети.

Екологічне виховання дітей дошкільного віку передбачає ознайомлення дітей дошкільного віку з природою та різними її проявами. Найдоцільнішим для цього буде підбір відповідних методів, методик та прийомів, спираючись на вікові особливості дітей дошкільного віку. Отже, необхідно враховувати два основні критерії під час вибору педагогічних інструментів – їхню наочність і можливість практичного залучення вихованців [1. с. 16].

На сьогоднішній день, згідно з наведеними критеріями, один із найпоширеніших інструментів – безпосереднє оточення дітей явищами та об'єктами природи. За такого підходу вихованці опиняються в оточенні живих організмів і природних об'єктів, на яких демонструються та пояснюються принципи і закономірності існування довкілля [3, с.192]. Завдяки цьому можливо наочно продемонструвати взаємопов'язаність частин природи, де однією з них мають виступати самі діти. Наочність і практичне застосування об'єктів природи дає змогу підвищити інтерес вихованців до предмета вивчення, що підвищує ефективність усього процесу екологічного виховання.

Як правило, у сучасних закладах дошкільної освіти застосовуються різні форми екологічного виховання, наприклад: ігри, в тому числі сюжетно-рольові; екскурсії та цільові прогулянки на природі; спостереження за зміною пір року та сезонними змінами в природі; спільне з педагогом формування куточка природи та подальше за ним спостереження; перегляд художніх і документальних фільмів про природу; створення книжок-саморобок на екологічну та природничу тематику; створення гербарію; читання дитячої художньої літератури екологічного спрямування; свята на екологічну тематику та інші заходи; бесіди на екологічні теми; збір колекцій насіння, каміння тощо; образотворча діяльність з екологічно-природної тематики та ін. [4, с. 29].

З огляду на те, що ефективна реалізація екологічного виховання потребує наочності, можна припустити, що використання засобів образотворчого мистецтва і залучення дітей дошкільного віку до безпосередньої образотворчої роботи з предметами природи є ефективним методом формування відповідального ставлення до довкілля у дошкільників. Як образотворчі інструменти формування відповідального ставлення до природного середовища можуть бути використані такі напрями образотворчої діяльності: художнє зображення явищ та об'єктів природи; аплікація, ліплення на природні теми та з використанням природних матеріалів; ілюстрування вихованцями художніх творів, фільмів про тварин і природу тощо; створення тематичних збірок, книжок; відвідування виставок, картинних галерей; спільне з вихователем створення тематич-

ної виставки робіт, куточка живої природи; художнє зображення сезонних і швидкоплинних явищ природи та ін.

Перелік можливих способів застосування образотворчого мистецтва в процесі екологічного виховання дітей дошкільного віку може поповнюватися залежно від прояву педагогічної фантазії вихователів і розширення можливостей сучасних технологій. Проте навіть того, що вже існує на сьогоднішній день, достатньо, щоб поступово, але впевнено формувати адекватне сприйняття довкілля, розуміння взаємозв'язку людини та природи, а також діяльності людини і її наслідків.

При використанні засобів образотворчого мистецтва в процесі екологічного виховання дітей дошкільного віку відбувається становлення естетичних і моральних критеріїв, виховується інтерес до живої природи. Долучаючись у практичній роботі до світу природи, вивчаючи плавний вигин травинки, стеблинки, рух гілки, прожилки на листочках, діти усвідомлюють красу і цінність життя [2, с. 38]. Це дає змогу не тільки зробити внесок у формування відповідального ставлення до довкілля, а й сприятливо впливає на формування естетичного сприйняття світу, що дає змогу дітям зараз і в майбутньому бачити прекрасне скрізь, зокрема і в навколишньому живому середовищі, берегти і примножувати природу рідного краю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька Г.В. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік : навч.-метод. посіб. 2-ге вид. Київ : Генеза, 2014. 112 с.
2. Беленька Г.В. Природничі науки у казках, запитаннях, дослідях. Київ : Шк. світ, 2011. 128 с : іл. (Бібліотека «Шкільного світу»).
3. Половіна О.А. Формування у старших дошкільників естетичного ставлення до природи в процесі ознайомлення з пейзажним живописом. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології : монографія / Г.В. Беленька, Н.М. Голота, А.М. Гончаренко та ін. ; за ред. І.Л. Загарницької. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. С.191–226.
4. Творчо розвивальні технології в екологічній освіті дошкільників / уклад. І.В. Туманова, Т.В. Круть. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2005. 92 с.